

Kaj bi pa vi brali?

Iz letošnjih knjižnih programov slovenskih katoliških založb

Joj, koliko knjig, pa tako malo časa, boste rekli. To je v nekem smislu seveda res, saj ne najbolj rožnate razmere na knjižnem trgu programov večjih založb niso bistveno okrnile – na leto še vedno izide več kot pet tisoč naslovov tiskanih knjig, bolj ali manj uspešno pa se jim pridružujejo elektronske. Slovenski knjižni trg nedvomno bogatijo tudi katoliške založbe oziroma tiste, ki se posvečajo literaturi za duhovno občutljivejšega bralca. Zanimalo nas je, kakšna bo letošnja založniška bera, in izbrali smo nekatere knjige, ki utegnejo pristati tudi na vaših knjižnih policah.

Katerim od njih, če sploh, boste namenili »tistega malo časa«, je vaša odločitev. Med vsemi drugimi pravicami, na katere se tako radi sklicujemo, namreč še vedno veljajo tudi bralčeve, ki jih je duhovito, vendar ne brez zrna soli, v knjigi o branju *Čudežno potovanje* nanizal francoski pisatelj Daniel Pennac. Verjetno jih poznate že iz svoje izkušnje: beremo lahko kjerkoli in karkoli, lahko preskakujemo strani in kake knjige ne preberemo do konca ali pa jo beremo znova in znova, po knjigah smemo samo brskati ali jih brati celo na glas, o prebranem smemo molčati itn. Seveda je tu in tam dovoljeno tudi »ne brati«, vendar vas v tem prispevku k temu seveda ne spodbujamo ...

Sveži romaneskni pogledi v preteklost

Leposlovna bera pri izbranih založbah bo v tem letu raznolika. To velja tako za slovensko leposlovje kot za prevedeno; marsikatero svetovno znano pisateljsko ime boste v slovenščini lahko spoznali prvič. Pri Celjski Mohorjevi družbi napovedujejo izid romanov Alojza Rebule *Korintski steber* in Boruta Koruna *Zadnji inkovski zaklad*, medtem ko je roman Andreja Arka *Gaudeamus* že izšel. Rebulovo novo delo odlikuje izvrsten prikaz stanja duha med drugo svetovno vojno v nasprotnih taborih – gre za prvi roman, ki obravnava življenje in moralne dileme krščanskih socialistov –, Korunovo pisanje je napeta romantično-pustolovska pripoved, postavljena v eksotično okolje južnoameriških Andov, Arko pa se je v rašomonsko zasnovanem romanu odločil za prikaz življenja in duha časa v desetletjih po drugi vojni, kakor so ga doživljali nekdanji gimnazijski sošolci.

23. aprila, na svetovni dan knjige, bo pri založbi Družina predstavljen roman Nataše Konc Lorenzutti *Bližina daljave*, ki je bil lani izbran za nagrado svetlobnica. Gre za prvoosebno pripoved s kopico drobnih, a močnih in tu in tam zelo pretresljivih spominov glavne junakinje Anice, ki živi v okolju, v katerem so medčloveški odnosi zaznamovani »z drgetom zamer in molka«. Dogajanje je postavljeno

na severozahodni konec Primorske v čas od let po prvi svetovni vojni do današnjih dni. Roman odstira drobce travmatične slovenske preteklosti, ki pa se je avtorica loteva vse prej kot stereotipno.

Med prevedenim leposlovjem bo zahtevnejše bralce nedvomno pritegnil roman *Vaje* sodobnega ruskega pisatelja in raziskovalca ruske srednjeveške zgodovine Vladimirja Šarova. To je prvi prevod katerega od njegovih del v slovenščino. Slogovno večplasten roman nas v prepletu domišljije in nekaterih resničnih zgodovinskih dogodkov popelje k izviru ruskega religioznega izročila. Pri založbi Družina bo prvič pri nas predstavljen tudi priznani kanadski pisatelj Larry Tremblay. Njegov večkrat nagrajeni roman *Nasad oranževcev* je postavljen na Bližnji vzhod, govori pa o grozi samomorilskega terorja, ki jo doživita dvojčka Ahmed in Aziz, ter o usodnem maščevanju za prelito kri. Med bralce prihaja tudi zgodovinski roman »o rimskem stotniku, ki je prebodel Kristusovo stran« z naslovom *Sulica*. Gre za največje delo Louisa de Wohla, pisatelja avstrijsko-madžarskega rodu in avtorja številnih zgodovinskih romanov o svetnikih. V tem romanu se je vživel v najbolj pretresljive dogodke iz Kristusovega življenja in prikazal spreobrnjenje maščevalnega junaka, poznejšega sv. Longina.

Celjska Mohorjeva družba bo bralce med drugim skušala pritegniti z romanom ene najboljših sodobnih pisateljic kratkih zgodb Alice Munro. Ta se je v *Pogledu s Castle Rocka* po navdih obrnila k svoji družini, iz česar je nastala briljantno domišljena leposlovna različica preteklosti. Živahno branje iz vsakdanjega življenja, ki pa ni brez odtisov zapletenih usod, obljublja roman *Pod snegom* mlade češke pisateljice Petre Soukupove, ki je bralce navdušila že s svojim prvencem.

V programu Celjske Mohorjeve družbe obetata zanimivo branje tudi naslova iz t. i. dnevniške literature. *Sinaj* je popotni in hkrati duhovni dnevnik teologa Vita Mancusa, ki raziskuje skrivnosti besedil, zgodovinopisja in verski pomen te gore, ter znane alpinistke Nives Merioi. Knjiga na nenavaden način slika čar sončnega vzhoda na gori Sinaj in pripoveduje, da je neki prostor lahko viden vsem, a hkrati nikomur dosegljiv, in da je Sinaj zgodba v vsakomur od nas. Po več kot sedemdesetih letih pa bodo pod naslovom *1024 dni teme* izšli dnevniški zapisi Franja Zoreta.

V njih avtor z natančnostjo dokumentarnega filma in hkrati doživetostjo napetega romana izpričuje kalvarijo, ki jo je preživel v dveh zloglasnih zaporih in dveh koncentracijskih taboriščih.

Med ljubitelji poezije že kroži navdihujoča zbirka hrvaškega pesnika Tomislava Marijana Bilosnića *Molitve* v prevodu Braneta Senegačnika, ki jo je letos v program uvrstila založba Družina in smo jo pred kratkim že predstavili. *Neumrljiva duša in sedem glavnih grehov* pa je nova knjiga Leona Oblaka (izšla je pri založbi Ognjišče), ki z didaktično pesnitvijo v devetsto verzih bralca odpira za Božjega Duha.

Med pomembnimi založniškimi podvigi je nedvomno treba izpostaviti *Homerske himne*, sklop triintridesetih religioznih pesnitev, posvečenih različnim bogovom Olimpa. To so najstarejši spomeniki grške književnosti (himne so večinoma nastale v 7. in 6. stoletju pr. Kr.) z izjemno literarno vrednostjo, ki so hkrati dragocen vir védenja o grškem mitskem izročilu. Prevod je v pripravi pri založbi Družina.

V sklopu hagiografske literature je nedvomno izjemno pomembno delo Sulpicija Severja *Življenje sv. Martina*. Gre za prvi življenjepis Martina iz Toursa, ki je nastal skoraj za časa svetnikovega življenja, zato še ne vsebuje številnih poznejših legend. Slovenski prevod bo izšel pri Celjski Mohorjevi družbi.

Bog kot akcijski junak?

Slovenske katoliške založbe že po tradiciji precejšnjo skrb namenjajo otroški literaturi oziroma literaturi za mlade bralce. Te že razveseljuje *Vesoljska trilogija* (*S planeta molka*, *Potovanje na Venero*, *Ta ogabna moč*) C. S. Lewisa, ki ga kot avtorja ni treba posebej predstavljati. Pri založbi Družina bo za najstnike na voljo tudi *Super Sveto pismo* – hm, Bog kot prvi akcijski junak? To je strip na 750 straneh. Kako Mulc odkriva Sveto pismo, najbrž že veste, saj vam (oziroma vašim otrokom) to v reviji *Maurica* že tri leta kažete igravec Gregor Čušin in ilustrator Damijan Štepančič. Ker so nova in nova stripovska nadaljevanja zelo priljubljena, se bo Mulc letos znašel še v knjigi.

Celjska Mohorjeva družba je že v prvih mesecih tega leta poskrbela za večakovostnih knjižnih izdaj za mlade bralce, med načrtovanimi pa, denimo, napoveduje tudi slikanico Jeniffer Berne *Na žaraku svetlobe*, ki mlade v številnih državah

navdušuje z duhovito pripovedjo o radovednem otroku, očaranem nad stvarstvom, ki je postal eden največjih znanstvenikov vseh časov – Albert Einstein.

Veliko povpraševanje po otroški literaturi je tudi pri založbi Ognjišče. Tako sta prav na pobudo bralcev letos v programu novo »krstno darilo« (*Moje krstne svetopisemske zgodbe*, *Moje prve molitve* in *Moja krstna spominska knjiga*) in ponatis dveh kompletov *Svetopisemskih zgodb za najmlajše*, ki jih je založba zadnjič izdala pred skoraj tridesetimi leti. Novost je knjižica *Pobarvaj sveti križev pot*, za katero je besedilo v verzih napisala Berta Golob, risbe pa je prispevala Silva Karim.

Srečevanje vere in nevere

Med knjige, ki naj spodbujajo duhovno rast, pri založbi Družina letos izpostavlja jo obsežen intervju z Robertom Sarahom, enim najbolj znanih kardinalov, ki v knjigi *Bog ali nič* odkrito govori o številnih žgočih temah v Cerkvi in sodobni družbi. Stanje duha v sodobni družbi v svoji prvi skupni knjigi razgaljata tudi priljubljena duhovna pisatelja Tomáš Halík in Anselm Grün. V knjigi *Znebimo se Boga! Kako se srečujeta vera in nevera* sta pod drobnogled vzela ateizem, dvom in skepsa ter odkrito spregovorila o veri in neveri, začeni za lastno izkušnjo Boga. Po njunem mnenju je dober odmerek dvoma pomemben za to, da dosežemo duhovno stanje, v katerem se lahko upiramo tako skušnjavam apatičnosti kot fundamentalizmu in napredujemo k pravemu življenju. V prevodu bomo letos dobili še eno Halíkovo knjigo, in sicer *Spovednikovo noč*. V njej praški duhovnik z bralcem deli svojo izkušnjo spovednika: kako naš svet vidi človek, ki je navajen poslušati druge, ko se spovedujejo svojih krivd in pomanjkljivosti, ko mu zaupajo svoje notranje boje, pa tudi željo po odpuščanju, po novem začetku. Duhovno spremljanje omogoča, da vsaj delno »merimo stopnjo onesnaženosti duhovno-moralne klime družbe, v kateri živimo«.

Med bralce pa že prihaja knjiga Jeana Vanierja *Izvir solza*. *Sledimo Jezusu na poti sočutja*. Gre za duhovne vaje, ki jih je ta priljubljeni teolog, filozof in človekoljubni delavec imel za asistente skupnosti Barka v Latinski Ameriki. Vabi nas, da v šestih dneh skozi tri meditacije dnevno stopimo na notranjo pot do samega sebe, ki je »pot resnice, tolažbe in upanja«. Podobno spodbudno nagovarja tudi knjiga karizmatičnega duhovnika in glasbenika Alaina Dumonta *Slavim, torej živim*, ki bo izšla pri Založbi Emanuel. Bralca popelje po poti, na kateri je vsakodnevni duhovni vzgib v veselih ali težkih okoliščinah slavljenje Boga, ki se razodeva kot mogočno orožje v duhovnem boju in vir pristnega veselja.

Med bralce poleg del drugih autorjev prihajajo nove knjige Alojza Rebule, Nataše Konc Lorenzutti, Andreja Capudra in Jožeta Možine.

Kaj nam sporoča preteklost?

Med zgodovinskimi knjigami in deli, posvečenimi kulturni dediščini, sta letos v založniškem programu Družine *Zgodovina slovenskega katolištva*, ki jo pripravlja Aleš Maver, in *Izbrani spisi Janeza Evangelista Kreka* (ur. Aleš Primc), v sozaložništvu s Celovško Mohorjevo družbo pa bo izšlo delo Jožeta Možine *Kali slovenskega razdora. Okupacija, revolucija in protipartizanski upor 1941–1942*. Knjiga vsekakor že pred izidom zbuja precejšnje zanimanje, saj gre za nov prispevek k raziskovanju druge svetovne vojne na Slovenskem oziroma predvsem za ugotavljanje okoliščin, povezanih z revolucijo in kolaboracijo. Po napovedi založbe avtor ne odgovarja samo na vprašanje, zakaj so nastali oboroženi oddelki protirevolucionarnega tabora, temveč tudi razčlenjuje, zakaj posledice naše travmatične preteklosti, ki še vedno ni dovolj pojasnjena, segajo v današnji čas.

V polpreteklo zgodovino se obrača tudi raziskava Andrijana Laha *Slovenski književniki in književnice v komunističnih zaporih*, ki bo odstrla življenje šestdesetih pisateljev, pesnikov, esejistov in publicistov, zaprtih v času komunistične diktature. Delo izhaja iz njihovih lastnih zapisov o zaporih, dodani pa so jim arhivski viri, ob pomoči katerih avtor sklepa o mogočih razlogih, zaradi katerih so se znašli v zaporu. V podobnem kontekstu je zanimiva tudi knjiga p. Karla Gržana *Zmagovita ljubezen*, s katero je založba Ognjišče zaznamovala 100. obletnico rojstva Izidorja Završnika, »slovenskega Maksimiljana Kolbeja«, ki je dal svoje življenje za sojetnika. Pri celovški Mohorjevi družbi pa bo v kratkem izšlo novo dokumentarno delo Igorja Omerze, ki prav tako odstira del polpreteklega časa. Omerza se je tokrat spopadel z arhivi, ki razkrivajo, kako je Udba spremljala tržaškega pisatelja Borisa Pahorja.

V Celovcu je letos izšla pomembna raziskava Irene Markovič *Irenej Friderik Baraga. Misijonar in škof med Otavci in Očipvejci*, prvo delo pri nas, ki znanstveno obravnava ta severnoameriška plemena, in tudi prvo, ki Baragovo misijonarsko delovanje postavlja v okvir ameriške zgodovine.

Še eno od resničnih zgodb iz druge svetovne vojne razkriva mednarodna uspešnica Adama Makosa *Višji klic* (Družina), ki opisuje »najbolj neverjetno srečanje dveh sovražnikov«, posvečena pa je vsem mladim možem, ki so se odzvali klicu domovine, a vojne nikoli niso hoteli.

Celovška založba vas – morda za oddih od branja zahtevne literature – s kulturno-zgodovinskimi (in turističnimi) vodnikom *Popotnik po Zilji*, ki sta ga pripravili Uši Sereinig in Polona Sketelj, vabi v prelepo

koroško dolino, k občudovanju njene raznolike naravne in kulturne dediščine.

Pretresljiva pričevanja

Med t. i. pričevanjsko literaturo velja pri založbi Družina izpostaviti knjigo Daniela Pitteta *Oče, odpustil sem vam*, v kateri avtor, zdaj oče šestih otrok, pričuje o tem, kako ga je kot fanta štiri leta zlorabljal duhovnik in kako je pozneje hodil po poti odpuščanja. Papež Frančišek je knjigo, »ki razbija molk«, v predgovoru označil kot »potrebno, dragoceno in pogumno«. Medtem ko Pittetova zgodba osvetljuje tudi psihološko ozadje spolnih zlorab, se pričevanje Anje Klančar z naslovom *Ko izgubiš osredinja na samomor*. Na prvi pogled povsem običajno dekle razkriva, kako jo je zaznamovala družinska tragedija – starša sta si namreč v razmiku nekaj let sama vzela življenje – in kako sta v njej rasla upanje in vztrajnost, da ji je uspelo ohraniti ljubezen do sebe in sveta, ki jo obkroža.

Zelo aktualno družbeno vprašanje pretresa tudi delo Johna Calapinta *Kot ga je naredila narava. Deček, ki so ga vzgajali kot deklico*. Knjiga, katere dialoški odlomki so »dobesedni prepisi posnetkov psiholoških razgovorov, zapisnikov psihiatričnih opazovanj in neposrednih spominov prič ali sodelujočih v dogodkih«, razkriva stranpoti zdravniških pristopov pri »obravnavanju spola«. Opisuje namreč prvi znani primer spremembe spola pri razvojno normalnem otroku, kar je sprožilo neslutene posledice v znanosti in družbi sploh, hkrati pa pričuje o notranji moči in pogumu otroka, ki ni nikoli izgubil stika s tem, kdo je v resnici.

Kaj bi bilo dobro vedeti o ...

Na aktualna družbena vprašanja nedvomno odgovarja delo *Lilit in demoni kapitala. Ekonomija s Freudovega kavča*, ki ga podpisujeta Tomáš Sedláček in Oliver Tanzer. Bralci verjetno še niste pozabili na Sedláčkovo uspešno *Ekonomija dobrega in zla* (Družina 2014), zato vas bo gotovo zanimala tudi nova knjiga, v kateri avtorja razgaljata kapitalistični gospodarski sistem in kažeta na njegove številne napake. Večina namreč verjame, da »ekonomija sledi zakonom logike, toda resnica je prav nasprotna, saj ekonomijo vedno pretresajo nove krize, 'igralce' – bančnike, menedžerje, politike – pa vodijo predvsem različne zablode in osebne prioritete«. Pisca sta prepričana, da kdor želi resnično razumeti ekonomijo, mora nanjo pogledati skozi terapevtska očala, ki zmorejo povečati tudi njene manj očitne razsežnosti.

Na pomen »pravega« delo, dela z rokami, nas bo v knjigi z izvirnim naslovom *Shop class as Soulcraft* spomnil Matthew B. Crawford, ki je hkrati filozof in mehanik

oziroma električar in noče opustiti fizičnega dela. Njegova knjiga je takoj po izidu postala uspešnica, bralce pa je pritegnila z radikalno in sodobno oceno pomena izurjenosti v fizičnem delu. Crawford se na podlagi gospodarskih in psiholoških kazalcev med drugim sprašuje o upravičenosti izobraževalnega modela, ki temelji na zgrešeni ločitvi dela in razmišljanja ter ustvarja zgolj »znanstvene delavce«.

Pri založbi Družina je v pripravi tudi prevod knjige Roberta Barrona, pomožnega škofa v Los Angelesu, teologa in predvsem priljubljenega pisatelja. Knjiga o katolištvu (*Catholicism*) je eno njegovih temeljnih del, v katerem poskuša celostno predstaviti katoliško veroizpoved in njeno institucionalno ureditev, in sicer v slogu, ki nagovarja sodobnega bralca, saj teološke, svetopisemske in zgodovinske razlage – podobno kot v istonaslovni seriji dokumentarnih filmov – dopolnjuje s pogledi na umetnost in pričevanji.

Zdi se nam, da o Charlesu Darwinu in njegovem nauku vemo tako rekoč vse, vendar Jože Hlebsč o tem ni prepričan. Zato je za Celovško Mohorjevo družbo pripravil razpravo *Darwin, evolucija in/ali stvarjenje*, ki se ne ustavi pri predstavitvi Darwinovega nauka, temveč ga kritično presoja, pri čemer jasno razlikuje med naravoslovnim naukom o evoluciji in filozofskim evolucionizmom.

Na poti s papeži

Za vse, ki radi prebirate literaturo o svetih očetih, bo nedvomno zanimiva knjiga Andree Torniellija *Na poti* (založba Družina). Avtorja gotovo že poznate, saj imamo v slovenskem prevodu več njegovih knjig – zadnja je intervju s papežem Frančiškom *Božje ime je Usmiljenje*. Tornielli je papeža Frančiška spremljal na vseh sedemnajstih apostolskih potovanjih, od Lampeduze do Tirane, od Južne Amerike in Kube do Korejskega polotoka in osrednje Afrike, zato lahko iz prve roke piše o sporočilih in znamenjih teh obiskov, ki jih mediji večinoma niso zaznali. Papeža Frančiška prepozna kot romarja miru, a tudi kot preroka, čigar besede ostro zarezajo v človeško vest.

Poučna za naš čas utegne biti tudi knjiga Marca Roncallija o papežu Janezu XXIII. (*Papež Janez. Svetnik*, Celjska in Goriška Mohorjeva družba), o katerem je papež Frančišek zapisal, da je bil »vodnik, ki ga je vodil Sveti Duh, čigar glas je poslušal in ubogal. [...] skozi svoje vsakodnevno predajanje Božji volji je doživel očiščenje, ki mu je omogočilo, da se je popolnoma ločil od samega sebe in se pridružil Kristusu ter tako dopustil, da je privrela na dan tista svetost, ki jo je Cerkev nato uradno priznala. V tem se skriva resnični izvir do-

brote papeža Janeza, miru, ki ga je širil po svetu, v tem so korenine njegove svetosti: v tej njegovi evangeljski poslušnosti.«

V knjigarnah je že na voljo knjiga *Pot novega človeka*, ki prinaša poglobljeni razlagi mozaikov Marka Rupnika v hodniku nove cerkve p. Pija v italijanskem romarskem središču San Giovanni Rotondo (*Pot novega človeka s sv. Frančiškom in sv. Pijem iz Pietrelcine*) in razmišljanje Nataše Govekar ob mozaiku v kriпти iste cerkve (*Življenje v Kristusu*).

V pripravi pa je obsežna knjiga Grzegorza Górnija in Janusza Rosikona *Pričevanja o skrivnosti. Preiskava o Kristusovih relikvijah*, ki predstavlja znanstvena dognanja o relikvijah, povezanih s Kristusovim pasijonom. V njej ob bogatem slikovnem gradivu spoznamo arhivsko in muzejsko gradivo ter kraje in cerkve, kjer so shranjeni predmeti, ki so se ohranili iz časa Jezusovega življenja.

Z misleci za vse čase

Filozofsko knjižnico boste lahko dopolnili z dolgo pričakovano izdajo predavanj, ki jih je o pojmovanju časa pri novoveških, zlasti modernih filozofih 20. stoletja leta 1966 imel slovenski filozof iz Argentine Milan Komar. Komar – njegova knjiga bo z naslovom *Človeški čas* izšla pri Družini – v jasni, tudi širšemu bralstvu razumljivi govorici predstavlja razumevanje časa kot bistvene eksistencialne dimenzije, v kateri se uresničuje človekova bit.

Z osrednjimi filozofi 20. stoletja, pa tudi z nekaterimi starejšimi, od Tomaža Akvinskoga in Descartesa do Kierkegaarda, Bergsona, Mertona ali Teilharda de Chardina ter seveda s pesniki od Danteja do Prešerna in Župančiča, je temeljno povezana esejistika Andreja Capudra. Še ta mesec bo pri Celovški Mohorjevi izšla njegova nova esejistična zbirka *Zamrznjene besede*. Z njo avtor, kot napovedujejo pri založbi, nadaljuje bero *Romanskih esejev*, ki so zbudili precejšnjo pozornost, posebej pa opozarjajo na nekatere Capudrove nagovore, v katerih je svojim poslušalcem poskušal »odmrzniti« nekatere »slabo prežvečene« evangeljske prilike.

Pri Celjski Mohorjevi družbi bosta izšli še dve nedvomno pomembni in zanimivi deli. *Na poteh k Bogu* Henryja de Lubaca, enega najvplivnejših teologov 20. stoletja, je knjiga filozofskih razlag o izvoru ideje o Bogu, o dokazih Božjega bivanja, spoznavanju Boga in njegovi neizrekljivosti, pa tudi o iskanju Boga in njegovi dejanskosti. Eno najlepših ljubezenskih zgodb vseh časov, resnično zgodbo o Abelardu in Heloizi, največjem filozofu 12. stoletja in njegovi nadarjeni učenki, pa boste lahko spoznali iz razprav Étiennea Gilsona, odličnega avtorja s področja zgodovine filozofije in krščanstva. Njegove razprave odlikujeta prodorna psihologija ter zgledno poznavanje dobe in njenega miselnega ozadja, s tem da jim bodo dodani tudi prevodi pisem.

To je le nekaj novosti, ki so letos pri katoliških založbah, od katerih smo dobili programe, že izšle ali pa še bodo v prihodnjih mesecih. Natančnejši podatki o vseh knjižnih izdajah, tudi iz tistih zvrsti, ki jih tu nismo omenili, so dostopni na zgledno urejenih spletnih straneh založb in njihovih knjigarn. In seveda: če vas seznanjamo z novostmi, to seveda ne pomeni, da v knjigarnah (in predvsem v knjižnicah) ni dovolj kakovostnih knjig iz preteklih let.

Mateja Komel Snoj